

*Д.е.н., доцент Єршова Н.Ю.
професор кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків
E-mail: iershova.ny@gmail.com*

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Інвестиційна діяльність завжди знаходяться в центрі уваги економічної думки і питання аналітичного забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання є актуальним, оскільки інвестиційна діяльність визначає умови їх економічного розвитку. Звернемось до статистичних даних. Так, обсяг капітальних інвестицій у січні-вересні 2020 р. до аналогічного періоду 2019 р. складає 64,6%. У тому числі за видами економічної діяльності: сільське, лісове та рибне господарство 56,6%; промисловість 61,9%; оптова та роздрібна торгівля 62,1%; транспорт, складське господарство 53,2%; тимчасове розміщування й організація харчування 46,9%; інформація та телекомунікації 86,2% тощо [1].

Питанням аналітичного забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання присвячено праці зарубіжних і вітчизняних вчених: М.І. Бондаря, В.В. Волошиної, А.А. Пересади, М.Г. Чумаченка, У. Шарпа, І. Ансоффа, І.А. Бланка, В.С. Пономаренка, Л.М. Кіндрацької, Н.Ю. Єршової та ін. [2-4]. В системі аналітичного забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання одним з найбільш відповідальних і важливих етапів виступає оцінка ефективності інвестиційних проектів.

Фінансова реалізація (realizable financially) інвестиційного проекту визначається грошовим потоком, особливість якого полягає в тісному зв'язку із балансовими звітом. Це визначає актуальність грошового потоку для

фінансового планування. Отже, якщо, на будь-якому етапі реалізації проекту буде невід'ємним накопичене сальдо грошового потоку для фінансового планування за вирахуванням податку на прибуток від депозитного доходу – проект є фінансово спроможним [5, с.52]. В практичній діяльності суб'єктів господарювання оцінка ефективності інвестиційного проекту проводиться через врахування грошових потоків в дискретному вираженні. Тобто, в окремі часові проміжки, на які поділений період реалізації такого проекту. Це пов'язано зі специфікою формування та подання бухгалтерської інформації. При цьому, дуже часто відсутня інформація щодо покрокового поділу періоду реалізації всього інвестиційного проекту. Як наслідок, аналітик стикається з проблемою коректного визначення та опису зв'язків дискретних величин, які характеризуються інвестиційний проект з величинами, які визначають часову залежність такого проекту. Такі ж проблеми виникають при розрахунку характеристик інфляції стосовно інвестиційного проекту. Тому, для практичних цілей доцільно проводити класифікацію інфляції з позиції впливу на: цінові показники; потребу у фінансуванні, яка залежить тільки від нерівномірності інфляції, тобто її зміни в часі; потребу в оборотному капіталі, яка залежить як від неоднорідності інфляції, так і від її рівня.

При проведенні фінансово-економічних розрахунків, які пов'язані з інвестиційною діяльністю, інфляція може бути врахована через коригування нарощеної вартості грошей; через формування ставки відсотка з врахуванням інфляції, яка буде використовуватись для нарощування та дисконтування; при прогнозуванні рівня доходів від інвестицій з врахуванням темпів інфляції.

Облік інфляції в рамках інвестиційного аналізу вимагає:

- відображення інфляційних очікувань одержувача інвестицій в прогнозах грошових надходжень;
- використання коефіцієнтів дисконтування, що враховують інфляційні очікування інвесторів [6, 7].

Звідси випливає, що найважливіше при оцінці інвестиційного проекту в умовах високої інфляції – правильно врахувати інфляцію при прогнозуванні

грошових надходжень: недооцінка їх зростання під впливом підвищення цін зробить проект помилково неприйнятним, а переоцінка може призвести до великих труднощів в майбутньому з погашенням зобов'язань перед інвесторами. При проведенні аналітичного забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання аналітику важливо максимально достовірно оцінити вплив можливої в майбутньому інфляції на кожен з елементів грошових надходжень. Звичайно, прогноз самої інфляції – справа надзвичайно складна і ненадійна, оскільки динаміка цін визначається низкою різноманітних факторів. Важливо розрізняти загальний рівень інфляції і інфляцію окремих показників. Загальний рівень інфляції визначається на основі опублікованих статистичних показників. Інфляція окремих показників (серед них ціна реалізації, змінні витрати на одиницю і постійні витрати) означає, що до певних грошових потоків проекту слід застосувати різні ставки інфляції.

Інфляційне коригування грошових потоків при прогнозуванні рівня доходів від інвестицій може бути виконане через використання двох типів цін: незмінних (постійних); поточних (прогнозних). Врахувати інфляцію можна й шляхом дефлірування нарощеної суми як відношення майбутньої вартості грошового потоку до індексу інфляції. При дефліруванні доходів та витрат інвестиційного проекту приймається, що амортизаційні відрахування не підлягають інфляційному коригуванню. Найпростішою визначена методика коригування коефіцієнта дисконтування на індекс інфляції. З цією метою коефіцієнт дисконтування визначається не за реальною (E_r), а за номінальною нормою дисконту (E_n). Ці ставки визначаються моделлю І. Фішера:

$$1 + E_n = (1 + E_r) \times (1 + T) \rightarrow E_n = E_r + T + E_r \times T,$$

де $(T + E_r \times T)$ – інфляційна премія.

При невеликих значеннях E та T та невеликих обсягах інвестування можна ігнорувати, так званий, «змішаний ефект» та скористатись спрощеною формулою: $E_n = E_r + T$.

Коригування процентних ставок за моделлю Фішера не усуває необхідність використання прогнозних цін при формуванні грошових потоків

інвестиційного проекту.

Вибір способу розрахунку показників ефективності проекту в умовах інфляції проводиться залежно від доступної точності прогнозованих грошових потоків інвестиційного проекту (номінальних або реальних). Якщо значення доходів або витрат в основному визначаються дією ринкових сил в періоди, коли будуть виникати доходи і витрати, оцінки в термінах реальних грошових потоків більш коректні, ніж оцінки в термінах номінальних грошових потоків. У разі, коли майбутні доходи або витрати визначаються довгостроковими контрактами з фіксованою ціною, оцінки в термінах номінальних грошових потоків виявляються точнішими.

Список використаних джерел

1. Статистичний щорічних. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Волошина В.В. Інформаційні основи обліку та контролю поточних активів підприємств. *Економічні науки*. 2014. Вип. 11 (41). Ч. 2. С. 91-98.
3. Єршова Н.Ю. Облікова система в контексті управління сучасним підприємством. *Вісник Національного технічного університету" Харківський політехнічний інститут"*. *Технічний прогрес і ефективність виробництва..* 2013. № 52. С. 49–55.
4. Кондратьєв Б.О., Єршова Н.Ю. Інформаційне забезпечення управління діяльністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти удосконалення. http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/48071/1/Kondratiev_Informatsiine_zabezpechennia_2020.pdf
5. Єршова Н.Ю. Методичний підхід до оцінювання стратегічної стійкості підприємств на основі інформаційної платформи стратегічного управлінського обліку. *Економічний аналіз*. 2016. Том. 23. №2. С. 51-59.
6. Єршова Н.Ю. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах переходу до цифрової економіки. *Вісник Національного технічного університету" Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*. 2020. №2.

С. 75-80. <http://es.khpi.edu.ua/article/view/2519-4461.2020.2.75>

7. Єршова Н.Ю. Концептуальні основи внутрішньої регламентації управлінського обліку на рівні економічного суб'єкта. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: Економічні науки. 2016. №17(1). С. 142-145.

*Д.е.н., доцент Кічурчак М.В.
професор кафедри економіки України,
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів
E-mail: Marianna.Kichurchak@lnu.edu.ua*

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ПРОСТОРОВОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ДЕПОЗИТІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Ефективне функціонування ринку банківських депозитів домогосподарств за регіонами України залежить від впливу низки соціальних, економічних і геополітичних чинників. У зв'язку з цим виникає потреба у визначенні головних закономірностей його просторового структурування в Україні і формування підходів до поліпшення його діяльності.

У 2009–2018 рр. у регіонах України залучення коштів домогосподарств на банківські депозити відбувалося на підставі врахування поточної соціально-економічної ситуації в країні та їхньої орієнтації на використання традиційних інструментів збереження тимчасово вільних коштів. Якщо у 2009–2013 рр. частку депозитів домогосподарств за ВВП України поступово збільшували, то у 2014–2018 рр. спостерігаємо її зменшення (табл. 1). Такі тенденції розвитку ринку банківських депозитів домогосподарств простежуємо у кожному з регіонів України. Це зумовлено геополітичними викликами, які повстали перед нашою країною через гібридну війну з Російською Федерацією, розривом економічних зв'язків з АР Крим і тимчасово окупованими територіями